

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy doktorskiej:

mgr Ewelina Markowska

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Wojciech Sońta, prof. nadzw. UTH Rad

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora pomocniczego rozprawy:

dr Marek Pypeć

Tytuł rozprawy doktorskiej:

Cykl koniunkturalny jako determinanta dochodów gmin

Historia gospodarcza udowadnia, że w gospodarce rynkowej takie agregatowe wielkości jak: dochód narodowy, produkcja, konsumpcja, zatrudnienie, jak również inwestycje nie rosną w sposób równomierny. Tempo ich wzrostu odznacza się bowiem okresowymi wahaniami. Tego rodzaju okresowe zmiany poziomu aktywności gospodarczej wyraża się mianem cyklu koniunkturalnego. W związku z tym cykl koniunkturalny jest nieodłącznym elementem funkcjonowania gospodarki. W pewnych okresach obserwuje się szybki wzrost produkcji, któremu towarzyszy wzrost zatrudnienia oraz inflacji, z kolei w innych okresach wzrost gospodarczy słabnie, dynamika wzrostu cen maleje, zaś sytuacja na rynku pracy ulega pogorszeniu.

Wahania aktywności gospodarczej mogą oddziaływać na dochody budżetowe podstawowej jednostki samorządu terytorialnego, jaką jest gmina. Od momentu reaktywacji samorządu terytorialnego, w Polsce nie została odnotowana podręcznikowa recesja (rozumiana jako ujemny wzrost gospodarczy przez minimum dwa kwartały). Mimo to polska gospodarka przechodziła w tym czasie przez trzy okresy spowolnienia wzrostu gospodarczego. W warunkach ogólnego spadku dochodów społeczeństwa, produktu krajowego brutto, jak również wzrostu bezrobocia wpływy budżetowe gmin mogą ulec zmianie. W rezultacie realizacja szerokiego katalogu zadań publicznych przez gminy może się okazać trudna. Warto zauważyć, iż potrzeby społeczności lokalnej odznaczają się tendencją wzrostową, zaś środki finansowe jakimi dysponuje gmina nie zawsze zapewniają ich realizację, przy czym pogorszenie się koniunktury gospodarczej może spotęgować ten problem.

Wybór tematu badawczego poprzedzony został studiami literatury obejmującej tematykę cyklu koniunkturalnego, współczesnego kryzysu gospodarczego, jak również tematykę dochodów, które zasilają budżety gmin. Ponadto niezwykle istotne znaczenie mają zmiany regulacji prawnych dotyczących systemu finansowania jednostek samorządu terytorialnego. Od 1 stycznia 2004 roku obowiązuje nowy system finansowania jednostek samorządu terytorialnego określony w ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Ustawa ta zastąpiła ustawę z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999-2003, która utraciła moc z dniem 31 grudnia 2003 roku. Obowiązujące regulacje prawne doprowadziły do zmiany struktury dochodów jednostek samorządu terytorialnego poprzez zwiększenie udziału dochodów własnych, a zmniejszenia udziału dotacji i subwencji z budżetu państwa.

Głównymi przesłankami do podjęcia niniejszego tematu rozprawy były zarówno aktualność zagadnienia występowania cykli koniunkturalnych, jak i ich szerokiego spektrum działania na finanse publiczne.

Celem rozprawy doktorskiej jest zbadanie, jak zmiany koniunktury gospodarczej w Polsce oddziaływały na dochody budżetowe gmin w okresie 2000-2017 oraz ocena prawidłowości wprowadzenia zmian w polskim ustawodawstwie w celu trwalszego związania sytuacji gmin z koniunkturą gospodarki państwa.

W niniejszej pracy zbadany został wpływ wahań koniunkturalnych zarówno na dochody własne gmin obejmujące wpływy z podatków oraz opłat lokalnych, jak również na dochody z subwencji ogólnej. Dotacje z budżetu państwa i dotacje unijne zostały ujęte zbiorczo ze względu na sposób ich wykorzystania. Dotacje są przeznaczone na zadania specyficzne.

W celu weryfikacji zasadności przyjętej tezy oraz hipotez badawczych, jako metodę badawczą wykorzystano studia literaturowe odnoszące się zarówno do teoretycznych jak i praktycznych aspektów dysertacji. W pracy wykorzystano także analizę tzw. danych zastanych, a zatem informacji statystycznych możliwych do uzyskania związanych bezpośrednio z podjętą tematyką rozprawy doktorskiej. Analiza przeprowadzana została z użyciem prostych i bardziej złożonych metod statystycznych. Metody ekonometryczne wykorzystano w celu analizy opisowej szeregów czasowych oraz oszacowania parametrów strukturalnych wykorzystywanych modeli ekonometrycznych. Modele te opracowane zostały z wykorzystaniem programu statystycznego „STATA”.

Ewelina Łukowska

PH.D. DISSERTATION ABSTRACT

Author's first name and surname:

Ewelina Markowska, MA

Dissertation supervisor:

Wojciech Sońta Ph.D., Prof. of UTH

Auxiliary supervisor:

Marek Pypeć Ph.D.

Title of dissertation:

The business cycle as a determinant of communal income

Economic history proves that in a market economy such aggregate values as: national income, production, consumption, employment, as well as investments do not grow in an even manner. The rate of their growth is characterized by periodic fluctuations. Such periodic changes in the level of economic activity are expressed as the business cycle. Consequently, the business cycle is an inseparable element of the functioning of the economy. In certain periods, a rapid increase in production is observed, which is accompanied by an increase in employment and inflation, while in other periods economic growth weakens, price growth decreases and the situation on the labour market deteriorates.

Fluctuations in economic activity may affect budget revenues of the basic local government unit, which is the commune. Since the reactivation of local self-government, in Poland the textbook example of recession has not been recorded (understood as a negative economic growth for a minimum of two quarters). Nevertheless, the Polish economy was passing through three periods of economic slowdown. In the conditions of the general decline in the income of the society, gross domestic product, as well as the increase in unemployment, the budget revenues of municipalities may change. As a result, the implementation of a wide range of public tasks by municipalities may prove difficult. It is worth noting that the needs of the local community are characterized by an upward trend, and the financial resources available to the commune do not always ensure their implementation, while the deterioration of the economic situation may escalate this problem.

The selection of the research topic was preceded by a study of literature covering the subject of the business cycle, the contemporary economic crisis, as well as the subject of income that adds funds to municipal budgets. Moreover, changes in legal regulations concerning the system of financing local government units are extremely important. From January 1st 2004, a new system of financing local government units has been in force defined in the Act of November 13th 2003 on the incomes of local government units. This act replaced the Law of November 26th, 1998 on the income of local government units in the years 1999-2003, which expired on December 31st, 2003. The binding legal regulations led to a change in the structure of revenues of local government units by increasing the share of own revenues, and reducing the share of subsidies and subsidies from the state budget.

The main premises to address this dissertation topic were both the timeliness of the occurrence of business cycles and their broad spectrum of activity on public finances.

The aim of the doctoral thesis is to examine how changes in the economic situation in Poland affected the budget revenues of communes in the period 2000-2017 and to assess the correctness of introducing changes in Polish legislation in order to permanently connect the situation of communes with the economic situation of the state.

This work examines the impact of cyclical fluctuations on both own revenues of communes, including tax revenues and local fees, as well as income from general subsidies. Subsidies from the state budget and EU subsidies have been included collectively due to the way they are used. Subsidies are dedicated to specific tasks.

In order to verify the legitimacy of the adopted thesis and research hypotheses, literature studies referring to both theoretical and practical aspects of the dissertation were used as a research method. The work also uses the analysis of the so-called existing data, and therefore statistical information possible to obtain directly related to the subject of the doctoral thesis. The analysis was carried out using simple and more complex statistical methods. Econometric methods were used for descriptive analysis of time series and estimation of structural parameters of econometric models used. These models were developed using the "STATA" statistical program.

Ewelina Łankoszka